

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ РИНКУ ЛІЗИНГОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

У статті розглянуто такий фінансовий інструмент, як лізинг, та його розвиток на ринку фінансових послуг України. Проаналізовано також проблеми, що стримують розвиток та ефективне використання лізингу.

Ключові слова: лізинг, фінансовий лізинг, лізингові компанії, лізингодавець, лізингоодержувач, лізинговий ринок, лізингова операція.

Постановка проблеми. Після здобуття незалежності Україна стала на шлях перебудови економіки з планової на ринкову. Ця перебудова ознаменувалася одночасно розвитком ринку банківських та небанківських послуг. У результаті приватизації державних підприємств і вичерпання строку придатності основних засобів стало необхідним переоснащення існуючих форм матеріального виробництва. Динаміка зносу основних засобів показує, що у період з 2001 р. по 2012 р. знос основних фондів підприємств зріс на 33,1 % [1], (рис. 1).

договором лізингу однією стороною (лізингодавцем) у виключне користування другій стороні (лізингоодержувачу) на визначений строк майна, що належить лізингодавцю або набувається ним у власність (господарське відання) за дорученням чи погодженням лізингоодержувача у відповідного постачальника (продавця) майна, за умови сплати лізингоодержувачем періодичних лізингових платежів [2].

Отже, лізинг дає можливість доступу вітчизняних підприємств до нових засобів виробництва за порівняно невисоку ціну. Зважаючи на

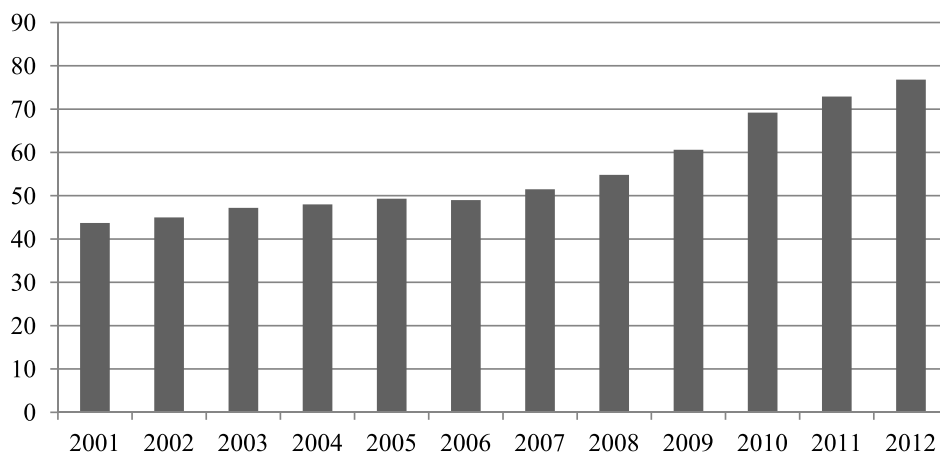

Рис. 1. Динаміка зносу основних засобів

У таких умовах необхідно залучати додаткові ресурси, які були б ефективними для оновлення основних фондів підприємств. Оскільки банківські кредити не є дешевим способом залучення ресурсів для оновлення основних засобів, то потрібні інші альтернативи. Однією з таких альтернатив є лізинг, який може пришвидшити оновлення застарілої матеріально-технічної бази, а також сприяти розвитку малих та середніх підприємств. Лізинг – це господарська діяльність, спрямована на інвестування власних чи залучених фінансових коштів, яка полягає в наданні за

такі особливості цієї фінансової послуги, її розвиток на фінансовому ринку України є необхідним і актуальним.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. На сучасному етапі розвитку фінансових інструментів в Україні лізинг привертає увагу багатьох іноземних та вітчизняних учених, про це свідчить велика кількість публікацій на тему лізингу, його ефективності, адміністрування та нових змін, які пов'язані з вітчизняним законодавством. На теренах України можна назвати таких науковців, які займалися дослідженням цього фінансового інструменту:

Г. Холодного, В. Міщенко, А. Кушика, Ю. Сосюрко, О. Грищенко, О. Андросову, А. Мокія, Л. Мельника, М. Маліка, Н. Фаюру та інших.

Отже, дослідження такого інструменту, як лізинг, та частки на ринку фінансових послуг є актуальною темою, особливо у зв'язку з динамічними змінами, які відбуваються нині на фінансовому ринку України.

цій за його використанням. Лізинг є зручним інструментом для підприємств, які тільки починають свою діяльність й не володіють коштами для придбання основних засобів.

Таблиця 1 характеризує стан в основних асоціаціях країн Європи на другу половину 2013 р. [3]. Як можна побачити з таблиці, виділяються 3 основні групи товарів, які зазвичай

Таблиця 1. Нові залучення за галузями за першу половину 2013 р.

Назва асоціації	Нові залучення (млн євро)			
	Обладнання	Машини	Нерухомість	Усього
Австрійське об'єднання лізингодавців	568,0	1 748,0	255,0	2 571,0
Швейцарський лізинг	493,5	3 625,4	5,7	4 124,6
Чеська асоціація лізингу та фінансів	204,9	469,5	42,8	717,2
Асоціація лізингу Німеччини	5 132,0	14 722,0	738,0	20 592,0
Естонська лізингова асоціація	166,0	288,0	0,0	454,0
Іспанська асоціація лізингу та оренди	1 007,6	800,7	480,0	2 288,3
Французька асоціація фінансових компаній	5 086,0	6 742,0	2 174,0	14 002,0
Італійська асоціація лізингу	2 934,0	2 345,0	1 989,0	7 268,0
Комітет лізингу асоціації литовських банків	113,1	267,0	3,7	383,8
Латвійська асоціація лізингодавців	82,2	198,5	2,2	282,8
Асоціація фінансування (Норвегія)	1 129,8	1 533,3	6,2	2 669,3
Польська лізингова асоціація	1 344,4	2 262,5	212,8	3 819,7
Португальська асоціація лізингу та факторингу	224,0	391,0	265,0	880,0
Асоціація лізингу (Румунія)	117,0	342,0	11,0	470,0
Об'єднана лізингова асоціація (Росія)	6 360,9	2 257,7	44,2	8 662,8
Асоціація шведських фінансових домів	1 823,1	4 061,9	20,7	5 905,8
Лізинговий комітет асоціації банків Словенії	35,0	359,0	31,0	425,0
Асоціація лізингових компаній Словаччини	185,4	636,9	25,3	847,6
Українське об'єднання лізингодавців	224,9	126,1	0,0	351,0
Асоціація фінансів та лізингу (Велика Британія)	4 603,7	18 199,8	168,1	22 971,6
Усього	108 244,2		6 792,3	115 036,5

Джерело: складено автором на основі [3].

Основне завдання статті – розглянути сутність лізингу й простежити динаміку змін та розвиток цього фінансового інструменту.

Основні результати дослідження. У країнах з розвинутими фінансовими ринками лізинг уже давно займає одну з найвищих пози-

беруться в лізинг, а саме: устаткування, автомобілі та нерухомість. Найбільш вагомою групою є автомобілі, які приносять основний дохід лізинговим компаніям у всьому світі.

За цією таблицею також можна простежити, що Асоціація «Українське об'єднання лізинго-

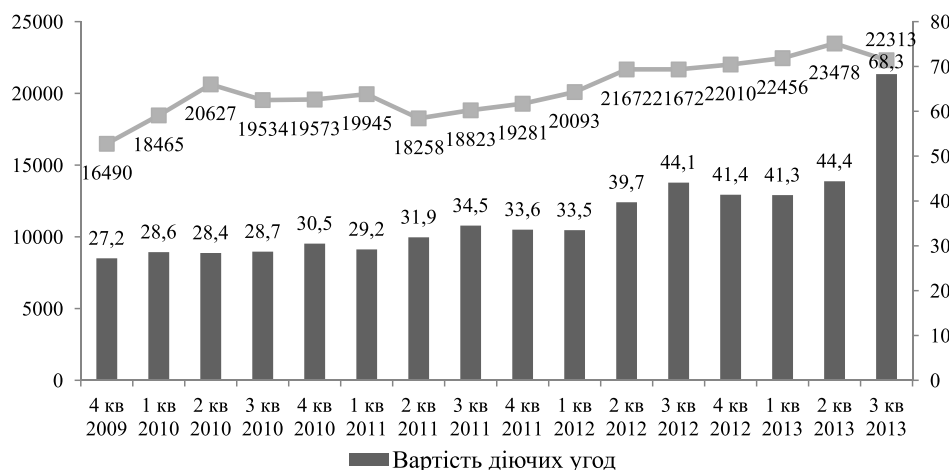

Рис. 2. Кількість і вартість укладених договорів фінансового лізингу шоквартально 2009–2013 рр.

давців» хоч і не має найбільших прибутків, але має найбільший відсоток зростання у порівнянні з попереднім періодом серед усіх європейських країн із значенням у 49,06 %, далі йдуть Іспанія, Велика Британія та Данія із зростанням на 18,76 %, 13,06 % та 12,66 % відповідно [3]. Потрібно зазначити також, що для багатьох європейських лізингодавців на цей період припало скорочення нових залучень.

Згідно з даними Асоціації «Українське об'єднання лізингодавців», на 3-й квартал 2013 р. вартість діючих угод досягла найбільшого свого значення в Україні за період від 1-го кварталу 2009 р. і становить 68,3 млрд грн. Це пов'язано із тим, що хоча кількість угод, укладених у 3-му кварталі 2013 р., була 2486, але їхня загальна вартість дорівнювала 24 605,6 млн грн, що значно перевищує всі попередні вартості [4]. Кількість угод становила 22 313, що не є великою кількістю в порівнянні з європейськими державами. Рисунок 2 характеризує динаміку зміни кількості діючих угод лізингових компаній та вартість цих угод.

У контексті зростання вартості угод варто розглянути структуру по секторах. Україна відрізняється від європейських країн передовсім тим, що в Україні нерухомість не є популярною для лізингу, проте абсолютним лідером популярності є транспорт, який з 3-го кварталу 2012 р. зріс на 13 % від загальної вартості угод і становить нині 73 % усіх угод. Детальний розподіл і порівняння з попереднім аналогічним періодом представлено на рис. 3.

Другою значною галуззю для лізингових операцій є сільське господарство, далі видобування галузь та будівництво. Зростання відбувається в транспорті та видобувній промисловості, спад – у всіх інших галузях.

Щодо компаній, які надають послуги лізингу, то їх рейтинг розробила Асоціація «Українське об'єднання лізингодавців» і проранжувала

їх за активами. На кінець 2012 р. ми маємо такий список (табл. 2).

Таблиця 2. Рейтинг лізингових компаній

№	Назва лізингової компанії	Активи (новий бізнес), млн грн за 4 квартали 2012 р.
1	ОТП лізинг	1030,841
2	Райффайзен Лізинг Аваль	906,112
3	УніКредит Лізинг	870,534
4	Український Лізинговий Фонд	822,400
5	Порше Лізинг Україна	541,416
6	Сканія Лізинг Україна	427,000
7	ALD Automotive/Перша лізингова компанія	333,720
8	VAB Лізинг	225,780
9	Ілга	179,287
10	ІНГ Лізинг Україна	161,700
11	Автоприват	118,180
12	AVIS Україна	105,800
13	Ленд-ліз	84,431
14	ВФС Україна	65,491
15	Адванс-Лізинг	65,400
16	Євро Лізинг	52,408
17	Кредит Європа Лізинг	16,759
18	Оптіма-лізинг	15,550
19	ХюпоАльпе-Адрія-Лізинг	1,260
20	ВТБ Лізинг Україна	0
21	СГ Еквіпмент Лізинг Україна	0
Разом		6024,068

Динаміка розвитку такого фінансового інструменту, як лізинг, в Україні зростає чимдалі більше. Проте в Україні ще донині збереглися сигнали, що свідчать про неповноту цього розвитку. Варто звернути увагу на графік вартісного розподілу лізингу за галузями. В Україні основна вартість припадає на індустрію транспорту, а саме лізинг легкових автомобілів. У той же час у розвинутих країнах Європи вартісний розподіл лізингу за галузями більш диверсифікований, хоча лізинг нерухомості розвинутий тільки у деяких країнах.

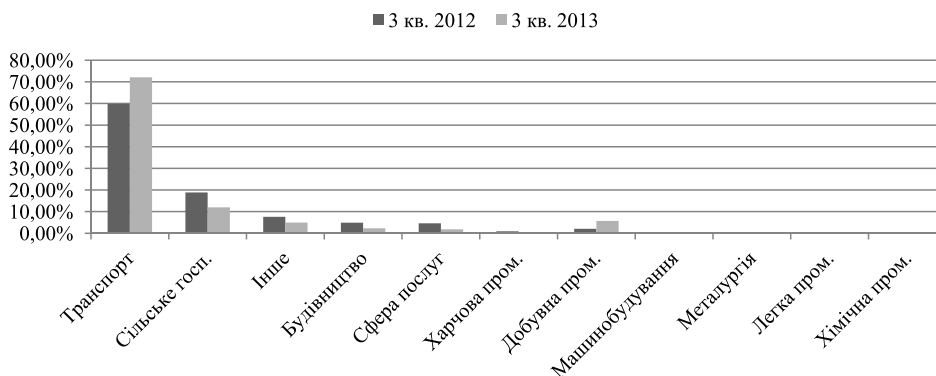

Рис. 3. Вартісний розподіл лізингу за галузями

Насправді, для розвитку ринку лізингу існує низка перешкод [5, с. 32]:

- макроекономічні чинники, які створюють загальний несприятливий клімат для інвестицій;
- недосконалість законодавчої бази;
- відсутність пільг для становлення лізингу та укріплення його позицій на ринку фінансових послуг.

Основними напрямками покращення ситуації на ринку фінансових послуг є [7, с. 69–70]:

- удосконалення законодавчої бази та її гармонізація з міжнародними нормами;
- зниження вартості кредитних ресурсів, які б не перевищували 20 % річних;
- зниження вартості нотаріальних послуг з оформлення договору лізингу;
- сприяння розвитку інфраструктури ринку лізингових послуг;
- розробка програми заохочення іноземних інвестицій у формі лізингу;
- створення лізингових центрів, які б спеціалізувалися на наданні лізингових послуг для підтримки діяльності стартапів та малих підприємств;

- розробка програм збору й аналізу попиту та пропозиції на обладнання та транспорт для покращення пропозиції лізингу.

Висновки. Розглядаючи розвиток такого фінансового інструменту, як лізинг, можна сказати, що він є надзвичайно перспективним і необхідним для розвитку малого бізнесу. В Україні лізинг набуває більшого значення з кожним роком, проте ще існує низка перешкод для цілковитої імплементації цього фінансового інструменту. Однією з основних перешкод є проблеми, пов'язані з розвитком малого бізнесу, який і є найбільшим споживачем лізингових послуг. Рішення економічних агентів щодо купівлі транспорту також часто пов'язується з такими чинниками, як паливо та розвиток інфраструктури. Лізингові послуги в Україні в основному призначені саме для цієї групи товару.

Хоча ми й бачимо значний розвиток лізингу на території України, потрібно зазначити, ще чимало потрібно зробити на законодавчому рівні, зокрема спрощення бюрократичного тягаря на малий бізнес.

Список літератури

1. Офіційний сайт Комітету державної статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL www.ukrstat.gov.ua
2. Господарський кодекс України: станом на 19 груд. 2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
3. Leaseurope Biannual Survey 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.leaseurope.org/uploads/documents/stats/Leaseurope%202013%20Biannual%20Survey.pdf>
4. Підсумки діяльності лізингодавців за 3 квартал 2013 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.uul.com.ua/files/Q3_2013_ukr.pdf
5. Лісовські Н. Розвиток ринку лізингових послуг в Україні / Н. Лісовські // Товари і ринки. – 2010. – № 1. – С. 29–36.
6. Драбовський А. Г. Лізинг як альтернативна форма фінансування та інвестування в сучасних умовах / А. Г. Драбовський // Збірник наукових праць ВНАУ. – 2012. – № 3. – С. 65–72.

I. Glazunov

THE CURRENT STATE OF THE LEASING MARKET IN UKRAINE

The article brings forth a financial instrument such as leasing and the development of this tool in the financial market in Ukraine. In the article the problems that hinder the development and the effective use of leasing are considered.

Keywords: leasing, financial leasing, leasing company, lessor, lessee, the leasing market, leasing transaction.

Матеріал надійшов 03.02.2014